

gonty wystąpiły na pl. Nowy Targ we Wrocławiu (Kaźmierczyk 1970, s. 469). Na uwagę zasługują również deski z tkwiącymi w nich gwoździemi metalowymi lub drewnianymi kołkami oraz dranie ze

skośnie ściętymi lub tylko ścienionymi końcami. Najprawdopodobniej wchodziły one w skład bliżej nieokreślonych konstrukcji drewnianych.

M.K.

11. PRZEDMIOTY ZWIĄZANE Z OŚWIETLENIEM I NIECENIEM OGNI (ZOB. ANEKS 12)

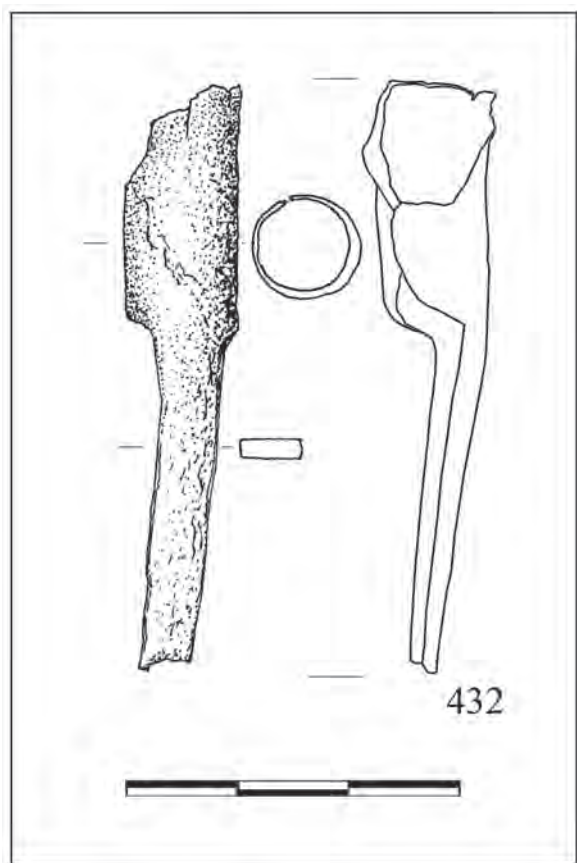
A. ŁUCZYWA

Odkryto 163 przedmioty interpretowane jako łuczywka (ryc. 187:306, 315, 317, 333). Są to drewnienka i szczapy sosnowe⁵¹ czworoboczne, trójkątne, owalne lub koliste, sporadycznie łódkowate w przekroju poprzecznym, noszące ślady okopcenia na jednym, rzadko na obu końcach. Długość naszych egzemplarzy wynosi 6,1–26,5 cm, najczęściej 8–13 cm, szerokość 0,7–4,2 cm, zwykle ok. 1,5 cm. Większość zabytków jest jednostronnie opalona na długości ok. 2–3 cm. Część z nich mogła pierwotnie pełnić inną funkcję, a dopiero wtórnie znalazła zastosowanie jako kawałek smolnego drewna. Tak duża liczba łuczywek może świadczyć o dużym za-

potrzebowaniu na oświetlenie, co nie dziwi, zważywszy na fakt, że odkryto je w nawarstwieniach zalegających w obrębie średniowiecznych ulic.

Analogiczne przedmioty odkryto we Wrocławiu m.in. w wykopach na ul. św. Katarzyny, gdzie datowano je na okres od przełomu X i XI do XIII w. (Kaźmierczyk 1966, s. 216, 333, ryc. 60:15, 65:12–15), na pl. Nowy Targ w nawarstwieniach z okresu od 2. poł. XI do 1. poł. XIV w. (Kaźmierczyk 1970, s. 395, 466, 513), na ul. Więziennej (Świątek 1999, s. 114–115), na Rynku (Wysocka 1999, s. 116, tablica VI:13–15). Łuczywka pochodzące z badań w ul. Szewskiej, Nożowniczej i Wita Stwosza wystąpiły w jednostkach stratygraficznych, których chronologię ustalono na XIII–XIV w. Najwięcej opalonych drewnienek odkryto w j.s. 5, datowanej na 1. poł. XIV w.

⁵¹ Analizę archeobotaniczną 15 łuczywek wykonał doc. Władysław Pyszyński.

B. ŚWIECAK

M.K.

Znikoma liczba przedmiotów związanych z oświetleniem jest na Śląsku dość zaskakująca (zob. Firszt 2000). Właściwie znamy ledwie kilka ułamków wiszących lampek szklanych, kilka glinianych kaganków i najprostsze formy, jak łuczywka i służące do ich przytrzymywania, także zresztą nieliczne, żelazne świecaki. Z ulic wrocławskich znamy jedynie łuczywka i ledwie jeden świecak (ryc. 188:432). Przedmiot ten może być traktowany jako prototyp kinkietu, a więc lampy mocowanej na ścianie.

K.W.

Ryc. 188. Wrocław, ul. Szewska (?). Świecak.
Rys. N. Lenkow

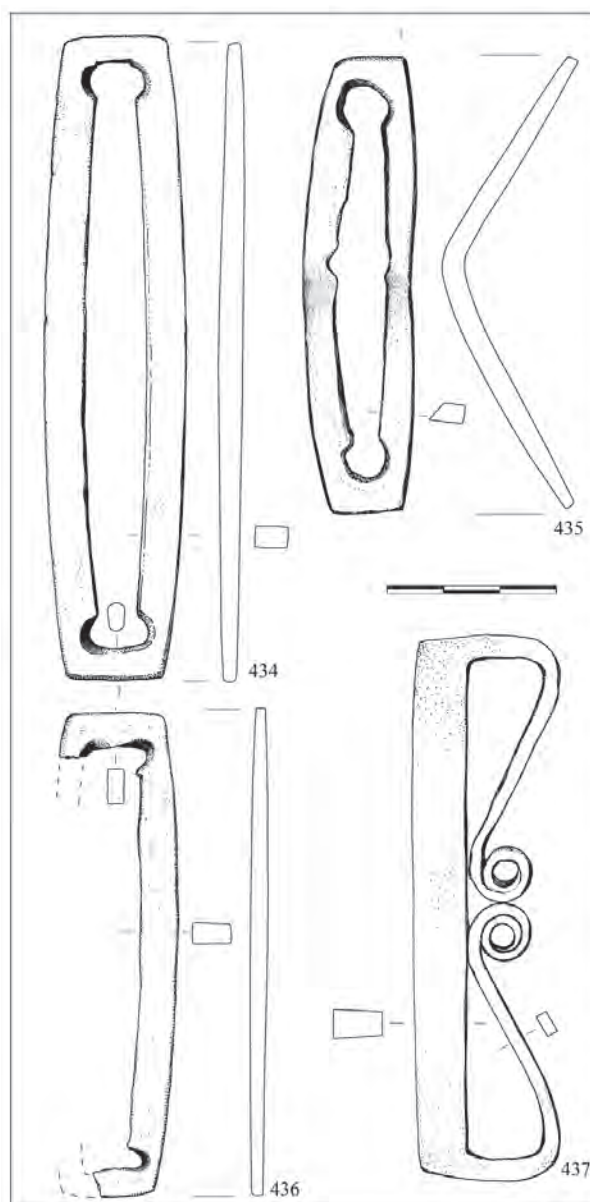
Fig. 188. Wrocław, Szewska St. (?). Candle grip.
Drawing N. Lenkow

C. KRZESIWA

We wczesnym średniowieczu znane były dwa typy krzesiw: dwukabłkowe i ogniwkowe (ryc. 189). Pod tym względem późne średniowiecze nie przynosi zmian. Inne są jednak proporcje między częstotliwością występowania tych form: we wczesnym średniowieczu dominuje typ dwukabłkowy, w późnym – ogniwkowy. Okazy późnośredniowieczne mają też bardziej kanciastą formę.

Krzesiwa należą do tych przedmiotów, które były używane w domu, ale też często noszono je zawieszane na rzemieniu lub łańcuszku przy pasie. Stąd też nie tak znów mała ich liczba została znaleziona na jednej ulicy.

K.W.

Ryc. 189. Wrocław, ul. Szewska. Krzesiwa. Rys. N. Lenkow

Fig. 189. Wrocław, Szewska St. Fire flints.

Drawing N. Lenkow

12. SUROWIEC I PÓLFABRYKATY (ZOB. ANEKS 13)

A. SUROWIEC I PÓLFABRYKATY METALOWE

Właściwie odkryto jedynie surowiec ołowiany w postaci głównie nieregularnych placków, taśm i sztabek o łącznej wadze 2476,51 g. Poza tym pięć fragmentów blach brązowych (lub miedzianych) i 13

fragmentów żelaznych, cztery druty żelazne, jeden brązowy i jeden cynowy lub ołowiany, dziewięć prętów żelaznych i jeden brązowy oraz 20 sztabek żelaznych i jedną miedzianą.

K.W.

B. ODPADY PO PRODUKCJI ROGOWNICZEJ

Pozostałościami po produkcji grzebieni tkackich i toaletowych są odcięte piłą nasady dalsze i bliższe kości śródstopia i śródręcza bydła, które wystąpiły w obrębie badanych wykopów w liczbie pięciu sztuk (ryc. 174:479, 481–482). Znaleziony na sta-

nowisku odpad produkcyjny w postaci nasady bliższej kości śródstopia bydła, z której wycięto cztery płytki (ryc. 174:489), wskazuje, że stosowano także inny wariant przygotowania surowca: zamiast odcinać od kości obie nasady, od razu dzielono ją na li-